
Daniszew, st. 14 (401 na autostradzie A2), gm. Kościelec, woj. wielkopolskie, AZP 58-43/75

Informator Archeologiczny : badania 33, 23-24

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

partię pokrywają znacznej miąższości żwirzaste i piaszczyste osady fluwioglacjalne zlodowacenia południowopolskiego.

Otwarto dwa wykopy. Pierwszy z nich (1/99) o wymiarach 46 x 4 m usytuowano w obrębie zniszczonego powierzchniowo pasa przyległego od północy do eksploatowanej piaskowni w południowej partii cypla. Drugi wykop (2/99) o charakterze sondażowym i wymiarach 5 x 5 m otwarto w nienaruszonej partii cypla na północ od wykopu 1/99. Łącznie przebadano powierzchnię 209 m².

W trakcie badań stwierdzono obecność warstwy kulturowej oraz odkryto 7 obiektów osadowych. Zarejestrowana warstwa kulturowa w postaci jasnobrunatnej gliny była słabo czytelna i miała miąższość od 10 do 30 cm. Zawierała fragmenty ceramiki prehistorycznej oraz wyroby kamienne. Zarejestrowane obiekty osadowe stanowią w przeważającej mierze jamy zasobowe w rzucie poziomym owalne i nieckowate w profilu oraz koliste jamy posłupowe. Tylko w jednym przypadku w odkrytym obiekcie można dopatrywać się pozostałości owalnej półziemianki o wymiarach 3 x 2,1 m ze śladami dołów posłupowych konstrukcji naziemnej.

Pozyskany materiał zabytkowy pozwala na wyróżnienie dwóch faz zasiedlenia prehistorycznego stanowiska. Pierwszą fazę osadniczą należy łączyć z późną fazą kultury lendzielskiej. Materiały tej fazy wystąpiły w warstwie kulturowej (bez wyraźnej stratyfikacji) oraz w 2 obiektach osadowych. Druga faza zasiedlenia stanowiska przypada na okres funkcjonowania kultury łużyckiej, najprawdopodobniej okres wczesnej epoki żelaza. Materiały odpowiadające chronologicznie tej fazie wystąpiły w warstwie kulturowej oraz 2 obiektach osadowych.

Materiał zabytkowy złożono w Muzeum Okręgowym w Bielsku-Białej, dokumentację badawczą przekazano do archiwum Śląskiego Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Katowicach (Oddział Zamiejscowy w Bielsku-Białej).

Wyniki badań zostały opublikowane w „Badaniach Archeologicznych na Górnym Śląsku i Ziemiach Pogranicznych w latach 1999-2000”, 2002, s. 95-106.

Ze względu na dużą wartość poznawczą stanowiska badania będą kontynuowane.

Cieśle, st. 11, pow. Poznań, woj. wielkopolskie, AZP 53-25/72 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

DANISZEW, st. 14 (401 na autostradzie A2), gm. Kościelec, woj. wielkopolskie, AZP 58-43/75

- osada – obozowisko kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Badania archeologiczne zostały przeprowadzone przez Centrum Badań Archeologicznych przy Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, działającej na zlecenie inwestora przedsięwzięcia – Agencji Budowy i Eksploatacji Autostrad, z siedzibą w Warszawie. Nadzór merytoryczny nad pracami sprawował Ośrodek Archeologicznych Badań Ratowniczych przy Ministerstwie Kultury i Sztuki.

Stanowisko Daniszew 14 położone jest na terenie stoku rozległego wzgórza. Miejsce lokalizacji terenu badań jest eksponowane w kierunku zachodnim. Zostało ono zarejestrowane dopiero w trakcie weryfikacyjnych badań powierzchniowych, prowadzonych na trasie projektowanej autostrady, i wytypowane do badań ratowniczych.

Prace na stanowisku prowadzono w okresie od 1 października do 27 listopada 1999. Kierował nimi Marek Polcyn – autor sprawozdania. Planowana trasa przebiegu autostrady całą szerokością wraz z liniami rozgraniczenia przechodzi przez środek stanowiska. Jego rozmiary ustalono w drodze badań powierzchniowych na ok. 150 arów. W ich trakcie granice stanowiska wytyczono jedynie w przybliżeniu (stanowisko bez ustalonych granic zasięgu). Od zachodu jest ono ograniczone drogą nr 470 wiodącą z Kościelca do Kalisza.

Podczas badań archeologicznych odsłonięto powierzchnię 253 arów. Eksplorowano obszar pełnej szerokości pomiędzy liniami rozgraniczenia autostrady na długości 240 m. Teren objęty wykopaliskami znajduje się na polu uprawnym. Warstwę gleby ornej usunięto za pomocą spychaczy. W trakcie badań na stanowisku zarejestrowano prostą sytuację stratygraficzną: pod warstwą orną (humus) zalegał piaszczysty calec bądź pokład gliny morenowej, w który wgłębiały się archeologiczne obiekty nieruchome.

Ogółem na stanowisku zarejestrowano 169 obiektów nieruchomych, z których większość pozbawiona była artefaktów kulturowych. Materiał archeologiczny zanotowano jedynie w 12 obiektach. Wstępna analiza zanotowanych fragmentów ceramiki pozwala przypisać większość znalezisk kulturze pucharów lejkowatych. W jednym obiekcie znaleziono fragment skorupy nowożytniej. Łącznie zebrano 47 fragmentów ceramiki i jeden krzemień.

Rozmieszczenie obiektów archeologicznych wskazuje na co najmniej dwa skupiska osadnicze. Pierwsze z nich koncentruje się w północno-wschodniej części stanowiska. Liczba obiektów zarejestrowanych na jednym arze sięga pięciu (brak znalezisk archeologicznych). Drugie z nich umiejscowione jest w centralnej części stanowiska i natrafiono w nim na obiekty zawierające materiał kulturowy. Koncentracja obiektów na 1 ar jest tutaj mniejsza i nie przekracza czterech. Na wschód od wymienionych skupisk, posuwając się pod górę, występują pojedyncze obiekty, pozbawione zawartości kulturowej. W tej części natrafiono na obiekt nr 167 zlokalizowany na arze 57c – jest on jednym z bardziej interesujących odkryć na stanowisku. Ma kształt koła o średnicy 2,5 m oraz intensywnie czarne wypełnisko. Przez obiekt przeprowadzono linię cięcia, odsłaniając jego profil. Miąższość obiektu w najgłębszym miejscu wynosiła ok. 180 cm. W eksplorowanym wypełnisku nie natrafiono na materiał archeologiczny. W spągu znajdowało się skupisko kamieni. Funkcji obiektu można jedynie domniemywać. Biorąc pod uwagę, iż znajdował się on w części stanowiska o podłożu gliniastym, można założyć, że było to miejsce czerpania tego surowca. Określenie chronologii obiektu nie jest możliwe. Usytuowanie stanowiska na zboczu wzniesienia oraz intensywna działalność agrotechniczna nie pozostała bez wpływu na stan zachowania wielu obiektów archeologicznych. Niemal 50% stanowiska leży na nieprzepuszczalnym podłożu, które tworzą pokłady gliny zwałowej. Tego typu sytuacja geologiczna szczególnie sprzyja zjawiskom stokowym – zanotowano szereg obiektów, których profile mogą świadczyć o niszczącej sile denudacji i głębokiej orki.

Odrębną kategorią obiektów nieruchomych zanotowanych na stanowisku Daniszew 14 były paleniska. Charakteryzowały się one interesującą kolorystyką wypełnisk, które tworzyły pasma intensywnie czarnego substratu mineralno-organicznego w otoczeniu żółtawopomarańczowego piasku drobnoziarnistego. Charakterystyczne przebarwienia wypełnisk mogą wskazywać na szczególny, konkretny cel wykorzystania palenisk.

Dokładne informacje chronologiczno-kulturowe, wraz z analizą funkcji stanowiska, zawierać będzie szczegółowe opracowanie materiałów, jakie zostanie wykonane w terminie późniejszym. W chwili obecnej można jedynie stwierdzić, że teren ten był intensywnie zasiedlony w pradziejach.

Dudka, st. 1, gm. Wydminy, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 20-75/- – patrz: mezolit

DYLAĞÓWKA, st. 19, gm. Hyżne, woj. podkarpackie, AZP 106-78/22

- kopiec (kurhan) kultury ceramiki sznurowej z okresu późnego neolitu

Wykopaliskowe badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 11 do 21 października przez Barbarę Bargiel (Archeo-Baj s.c. w Lublinie, Katedra Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Pierwszy sezon badań. Finansowane przez WKZ. Przebadano powierzchnię 45 m².